

Internetconsultatie

Datum 8 september 2016
Referentie BR2546

Betreft: Consultatiereactie Wijzigingsbesluit 2017

Geachte heer/mevrouw,

Graag maakt de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de consultatie van het conceptvoorstel voor het Wijzigingsbesluit van de Wet financieel toezicht 2017.

De NVB geeft hierbij uitsluitend een reactie op de passages in de consultatie die gewijd zijn aan (i) het verschaffen van provisie vanaf een beleggingsrekening en (ii) aan het geautomatiseerd advies. Onze reactie is opgenomen in de bijlage.

Wij zijn vanzelfsprekend graag tot een nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groet,

Eelco Dubbeling
Directeur

Bijlage: Reactie NVB op het Wijzigingsbesluit 2017

1. *Verschaffen van provisie vanaf een beleggingsrekening*

Voorstel NVB

Wij dringen er op aan dat het voorstel zodanig wordt aangepast dat dit voldoende recht doet aan het doel, de zin en de strekking van het provisieverbod. Hierdoor worden er geen onnodige obstakels opgeworpen voor de wijze waarop toegestane advieskosten kunnen worden geïncasseerd.

Overwegingen

- De voorgestelde aanpassing van artikel 86c, vierde lid, sub b, beperkt de mogelijkheden ten aanzien van de wijze waarop - onder het "nationaal regime" - vallende beleggingsondernemingen kosten rechtstreeks aan hun klant in rekening kunnen brengen. Als argument wordt hiervoor in de Memorie van Toelichting gewezen op het belang van een gelijk speelveld met aanbieders van verzekeringen met vermogensopbouw en aanbieders van bankspaarproducten. Door deze 'constructie' zouden namelijk gemakkelijker hogere advieskosten in rekening kunnen worden gebracht aan de klant door gebruik te maken van een beleggingsrekening.
- Wij willen graag benadrukken dat het geen verschil zou mogen maken ten laste van welke rekening de advieskosten in rekening worden gebracht, zo lang deze kosten maar voldoende inzichtelijk worden gemaakt richting de klant (denk bijvoorbeeld aan specificatie en/of aparte afrekening daarvan). Ook mogen de advieskosten geen integraal onderdeel uitmaken van de kosten die in het (belegging/financieel) product zijn verwerkt.
- Opgemerkt zij dat wij onder een 'beleggingsrekening' een rekening verstaan waarop de financiële instrumenten van de klant worden aangehouden. Dit is de effectenrekening en niet de daaraan gekoppelde geldrekening (die soms ook als beleggingsrekening wordt aangeduid). Advieskosten en andere vergoedingen kunnen dan ook niet worden geïncasseerd ten laste van een rekening, waarop alleen financiële instrumenten kunnen worden aangehouden.

2. Geautomatiseerd advies

Reactie NVB

De NVB ondersteunt de achtergrond bij de regeling geautomatiseerd advies dat de consument bij geautomatiseerd advies dezelfde bescherming dient te genieten als bij een advies door een natuurlijk persoon. We plaatsen niettemin wel vraagtekens bij de noodzaak van een wettelijke regeling. Daarnaast hebben we ook enkele inhoudelijke suggesties ter verbetering.

Algemeen

- Banken beschouwen geautomatiseerd advies als een belangrijke ontwikkeling in het belang van de klant. Door geautomatiseerd advies wordt advies goedkoper en meer laagdrempelig voor de consument. Geautomatiseerd advies is hiermee een manier om in een klantbehoefte te kunnen voorzien. Het draagt bij aan de toegankelijkheid van advies en hiermee aan de toegankelijkheid van financiële dienstverlening. Goede toegankelijkheid wordt voor steeds grotere groepen Nederlanders alleen maar belangrijker. Immers, door de versoering van de collectieve voorzieningen door de overheid op een breed terrein (ouderdom, zorg, werkloosheid, studie) neemt het belang van private vermogensopbouw door de consument toe. Banken willen eraan bijdragen dat klanten hun persoonlijke doelen rond inkomen en vermogen kunnen realiseren.
- De Memorie van Toelichting merkt terecht op dat het hierbij wel van belang is dat de consument dezelfde bescherming geniet als wanneer hij zou worden geadviseerd door een natuurlijk persoon. Een klant moet er van op aan kunnen dat het advies dat hij krijgt passend is, ongeacht of dit door een persoon gebeurt of dat dit advies geautomatiseerd wordt gegeven. Banken ondersteunen deze gedachte. Kwalitatief goede dienstverlening in belang van de klant is in feite een voorwaarde voor het succes van geautomatiseerd advies. Tegelijk plaatsen wij een tweetal fundamentele opmerking bij de voorgestelde regeling en de mogelijkheid om bij ministeriële regeling nog nadere regels te stellen.

Kanttekeningen NVB

1. Is deze aparte regeling noodzakelijk? Allereerst kan de vraag worden gesteld of het opnemen van een aparte regeling inzake geautomatiseerd advies noodzakelijk is om eenzelfde beschermingsniveau voor de consument te creëren. Is er wel een aparte definitie voor geautomatiseerd advies nodig? Ook zonder het opnemen van deze bepaling is namelijk reeds duidelijk dat de verantwoordelijkheid van de financiële onderneming niet anders is in geval sprake is van advies zonder menselijke tussenkomst. Elk advies zal moeten voldoen aan de bij of krachtens artikel 4:23 Wft gestelde regels. Juist door het opnemen van een aparte regeling kan onduidelijkheid ontstaan. Zeker als de voorgestelde definitie vrij summier is en voor verschillende uitleg vatbaar is.
2. Relatie tot MIFID en Europese context. De vraag rijst in hoeverre de voorgestelde regels zich verhouden tot MiFID. Is het stellen van deze (nadere) eisen aan de organisatie in lijn met MiFID? Regelgeving ten aanzien van geautomatiseerd advies dient ons inziens in Europees verband te worden geregeld. Wij wijzen in dit verband ook op de consultatie “ESA's discussion paper on automation in financial advice (maart 2016)”. Hier kwam onder meer het relevante onderscheid tussen geautomatiseerde tools en de verstrekking van advies (inclusief advies als het in een geautomatiseerde omgeving plaatsvindt) naar voren. Beide hoeven door gebruikmaking van dezelfde tools, algoritmen, decision trees, etc. niet veel van elkaar te verschillen. Bovendien kan per systeem sprake zijn van meer of minder menselijke tussenkomst. Onduidelijk is dan waar de grens ligt. Tevens werd aangegeven dat een wettelijke regeling zich zou moeten richten op de eisen die worden gesteld aan de geautomatiseerde

omgeving en niet aan het advies zelf. Het Nederlandse wetsvoorstel loopt dus vooruit op de conclusies van deze discussie. Het invoeren van een regeling lijkt op dit moment nog te vroeg.

Inhoudelijke suggesties

Mocht er desalniettemin een wettelijke regeling geautomatiseerd advies worden ingevoerd, dan zijn subsidiair de onderstaande punten van belang.

1. Artikel 32b, lid 2 sub b - Controle van advies

Deze bepaling lijkt niet goed aan te sluiten bij de werking van geautomatiseerd advies in de praktijk. De vraag rijst welke controle een “vakbekwame” nog kan verrichten. Immers, systemen zijn zo geprogrammeerd dat bij input ‘A’ de uitkomst alleen ‘B’ kan zijn. Van belang is dat in de ontwikkelfase voldoende robuust moeten worden getest dat echt alleen uitkomst ‘B’ mogelijk is. Hiernaast zal de vakbekwame wel periodiek moeten beoordelen of aanpassingen nodig zijn van het proces (bijvoorbeeld als gevolg van externe factoren). Verder kennen grotere instellingen veelal meerdere “lines of defense”. Het zou dan ook mogelijk moeten zijn dat de controles worden verricht door een controle-afdeling in plaats van de voor de adviesroute verantwoordelijke persoon. Vanzelfsprekend heeft deze verantwoordelijke persoon wel tot taak de controles in te richten, van de uitkomsten kennis te nemen en daarop bij te sturen. Het is verder onduidelijk hoe de inrichtingseisen per financieel product moeten worden vormgegeven.

2. Artikel 32b lid 3 - Vakbekwaamheid

Afgevraagd kan worden of het beschikken over benodigde vakbekwaamheid bij een betreffende persoon of personen een noodzakelijke voorwaarde dient te zijn. De verantwoordelijkheid voor een adviesroute is bij veel instellingen een managementverantwoordelijkheid. De verantwoordelijk manager moet borgen dat bij de inrichting van een adviesroute personen betrokken zijn die voldoende vakbekwaam zijn.

3. Artikel 32b lid 4 - Staken van advies

Op grond van het voorgestelde artikel 32b lid 4 zou de financiële onderneming haar advieswerkzaamheden moeten staken wanneer uit de uit te voeren controles blijkt dat de adviezen niet voldoen aan de bij of krachtens artikel 4:23 leden 1 en 3 Wft gestelde regels. Het staken van de advieswerkzaamheden staat op gespannen voet met het door de AFM gehanteerde beginsel van klantbelang centraal, alsmede de civielrechtelijke zorgplicht van de financiële onderneming. De klant mag er ook op rekenen dat de financiële onderneming haar advieswerkzaamheden voortzet, want de klant heeft daar immers toch voor betaald. Hiermee is de regeling buitenproportioneel. Deze bepaling staat verder op gespannen voet met de toelichting waarin juist wordt gesteld (laatste alinea op blz. 8 voor par 5 Overige wijzigingen) dat onder geautomatiseerd advies niet wordt verstaan het online inventariseren van de klant. Bovendien is onduidelijk of in het geval dat een geautomatiseerd gegenereerd advies aan een specifieke klant niet voldoet aan artikel 4:23 Wft, alle geautomatiseerde gegenereerde adviezen moeten worden gestaakt. Dit lijkt in ieder geval een sterk ongewenst gevolg.